

Kazimiera Gorczyca
Anna Sławińska

język polski

sprawdziany kompetencji

dla klasy 2 gimnazjum

Piątek Trzynastego
Wydawnictwo
Łódź 2000

Redakcja:

Małgorzata Zawilska

Jolanta Pol

Projekt okładki:

Jacek Wilk

Opracowanie graficzne:

Michał Koliński

© Copyright by *Piątek Trzynastego*, Łódź 2000

Wszelkie prawa autorskie i wydawnicze zastrzeżone. Wszelkiego rodzaju reprodukcje, powielanie (łącznie z kserokopiowaniem), przenoszenie na inne nośniki bez pisemnej zgody Wydawcy jest traktowane jako naruszenie praw autorskich, łącznie z konsekwencjami przewidzianymi w *Ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych* (Dz.U. Nr 24 z 23.02.1994 r., poz. 83).

ISBN 83-87-735-62-0

PIĄTEK TRZYNASTEGO Wydawnictwo

Michał Koliński i Michał Wiercioch

90-009 Łódź, ul. Henryka Sienkiewicza 61

tel./fax (0-42) 632 78 61,

tel.(0-42) 630 71 17, 0-602 34 98 02(06)

<http://www.piatek13.com.pl>

e-mail: kot@piatek13.com.pl

Łódź 2001. Wydanie I

9 8 7 6 5 4 3 2 1

Druk i oprawa:

PIĄTEK TRZYNASTEGO Drukarnia

93-345 Łódź, ul. Paradna 3

tel. (0-42) 632 78 61, 0-602 34 98 02(06)

Printed in Poland.

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
Kształcenie językowe	6
Test 1 – Fleksja i związki składniowe	6
Test 2 – Części mowy	9
Test 3 – Części zdania	12
Test 4 – Składnia	15
Test 5 – Słownictwo i słowotwórstwo	20
Test 6 – Ortografia	24
Sztuka posługiwania się językiem	28
Test 1 – Charakterystyka postaci	28
Test 2 – Umiejętność wyrażania uczuć i poglądów	32
Test 3 – Etykieta językowa	36
Kształcenie literackie, znajomość tekstu, interpretacja, teoria literatury	42
EPIKA	
Test 1 – Adam Mickiewicz „Pan Tadeusz”	42
– „Ważna Sędziego nauka o grzeczności”	42
Test 2 – Henryk Sienkiewicz „Latarnik”	47
Test 3 – Stefan Żeromski „Syzyfowe prace”	51
Test 4 – Aleksander Kamiński „Kamienie na szaniec”	54
Test 5 – Współczesna powieść młodzieżowa	
– Małgorzata Musierowicz „Kwiat kalafiora”	57
Test 6 – Ernest Hemingway „Stary człowiek i morze”	63
Test 7 – Antoine de Saint-Exupéry „Mały Książę”	65

LIRYKA

Test 1 – Jan Kochanowski „Tren VIII”	68
Test 2 – Ignacy Krasicki „Żona modna”	71

DRAMAT

Test 1 – Juliusz Słowacki „Balladyna”	76
Test 2 – Aleksander Fredro „Śluby panieńskie”	78

Kształcenie w kulturze, odczytywanie różnych tekstów kultury

81

Test 1 – Gatunki literackie i filmowe	81
Test 2 – Publicystyka dla młodzieży	85
Test 3 – Magiczny świat wyobraźni i fantazji	88

W poszukiwaniu wartości

95

Test 1 – Dzieciństwo – młodość – starość	95
Test 2 – Patriotyzm – regionalizm	100

WSTĘP

W myśl *Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych i gimnazjów* z dnia 15 lutego 1999 roku kształcenie polonistyczne powinno obejmować nie tylko treści literackie i językowe, ale także elementy edukacji teatralnej i fimowej, umiejętności odbioru różnych przekazów kultury, postrzegania i właściwego oceniania takich wartości, jak: prawda, dobro, miłość, odpowiedzialność, uczciwość..., które pomogą uczniowi określić własną postawę wobec otaczającego świata.

Gimnazjalista powinien także ćwiczyć się w sztuce biegłego posługiwania się różnymi formami przekazów literackich i pozasłownych, pozwalających skutecznie porozumiewać się w różnych życiowych sytuacjach, uczyć się „sztuki słowa i szacunku dla słowa” (A. Gis).

Nowością jest możliwość swobodnego doboru materiału literackiego, co potwierdzają propozycje poszczególnych programów nauczania. Założeniom tym podporządkowano proponowane tu zestawienie sprawdzianów i ćwiczeń, które pozwolą utrwalić i sprawdzić różnorodne umiejętności ucznia.

Życzymy wytrwałości i sukcesów.

Autorki

Opracowano na podstawie programów:

DKW– 4014 – 72/99, praca zbiorowa, WSiP

DKW– 4014 – 107/99, A. Chomiuk, INNOWACJE GOLESZÓW

DKW – 4014 – 128/99, M. Jędrychowska i inni, WYDAWNICTWO
EDUKACYNE

DKW – 4014 – 143/99, A. Kowalczykova i inni, STENTOR

DKW – 4014 – 204/99, A. Gis, ARKA

KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

TEST 1

FLEKSJA I ZWIĄZKI SKŁADNIOWE

1. Który zestaw zawiera wyłącznie odmienne części mowy?

- a) rzeczownik, zaimek, przyimek
- b) czasownik, przysłówek, przymiotnik
- c) przymiotnik, spójnik, partykuła
- d) przymiotnik, liczebnik, rzeczownik

2. Wymień nieodmienne części mowy.

.....

3. Uzupełnij tabelkę.

Wyraz	Część mowy	Odmienia się / nie odmienia się
dzisiaj		
obejrzałam		
obraz		
dokładnie		

4. Do podanych rzeczowników dopisz formę dopełniacza liczby pojedynczej.

- a) ziemia –
- b) szyja –
- c) armia –
- d) kolej –

5. Do podanych rzeczowników dopisz formę miejscownika liczby mnogiej.

- a) Hiszpan –
- b) brat –
- c) tydzień –
- d) nieprzyjaciół –

6. Dopisz brakujące formy:

- a) M. dwoje dzieci
- b) D.
- c) C.
- d) N.

7. Podaj osobę, liczbę i czas następujących czasowników:

- a) widzą –
- b) przyjdę –
- c) czytałeś –
- d) zrobimy –

8. Związki składniowe w zdaniu dzielą się na:

- a) zgody, rządu, zależności
- b) rządu, zgody, przynależności
- c) zgody, związku, zależności
- d) zgody, przynależności, łączności

9. Wskaż związek zgody.

- a) mój ojciec
- b) kocha mnie
- c) bardzo kocha
- d) dom ojca

10. Wskaż związek rządu.

- a) nasza mama
- b) troszczy się o nas
- c) ja i siostra
- d) wieczorne rozmowy

11. Wskaż związek przynależności.

- a) moja mama
- b) myśli o mnie
- c) rozmawia ze mną
- d) słucha uważnie

12. Połącz wyrazy, tworząc związki rządu.

- a) pomagam 1) pokój
- b) wyprowadzam 2) ojca
- c) słucham 3) psa
- d) sprzątam 4) mamie

a)	b)	c)	d)
----	----	----	----

13. Połącz wyrazy, tworząc związki zgody.

- a) nasi 1) babcia
- b) dobry 2) dzieci
- c) kochana 3) rodzice
- d) beztroskie 4) ojciec

a)	b)	c)	d)
----	----	----	----

14. Połącz wyrazy, tworząc związki przynależności.

- a) śpię 1) beztrosko
- b) pracuję 2) spokojnie
- c) odpoczywam 3) estetycznie
- d) jem 4) starannie

a)	b)	c)	d)
----	----	----	----

15. Napisz, jaki to związek.

- a) obejrzałem film –
- b) drewniany płot –
- c) czytał uważnie –

TEST 2

CZĘŚCI MOWY

1. Co oznaczają części mowy? Połącz wyrazy w odpowiednie pary.

a) rzeczownik	1) ilości
b) czasownik	2) cechy
c) przymiotnik	3) czynności
d) liczebnik	4) rzeczy

a)	b)	c)	d)
----	----	----	----

2. Który zestaw zawiera określenie nie dotyczące czasownika?

- a) odmienia się przez osoby i liczby
- b) stopniuje się
- c) występuje w trzech czasach
- d) występuje w trzech trybach

3. Wskaż określenie, które nie dotyczy przymiotnika.

- a) odmienia się przez liczby, osoby i czasy
- b) występuje w trzech rodzajach w liczbie pojedynczej i w dwóch w liczbie mnogiej
- c) w zdaniu jest najczęściej przydawką
- d) odmienia się przez liczby, rodzaje, przypadki

4. Napisz po dwa przykłady następujących części mowy:

- a) czasownik –
- b) przymiotnik –
- c) przysłówek –
- d) liczebnik –

5. Napisz, jakie to części mowy:

- a) tort ze świeczkami –
- b) siedem jasnych chmur –
- c) nudny męczący wieczór –
- d) nie bij go –

6. Wskaż zestaw zawierający imiesłowy.

- a) przyszedł, siedzi, pisze
- b) zielony, hałaśliwy, mały
- c) idąc, czytający, napisany
- d) siedem, jasno, niewiele

7. Od podanych czasowników utwórz wszystkie możliwe imiesłowy.

- a) śpiewać –
- b) szyć –
- c) myć –
- d) kopać –

8. Wyróżniamy imiesłowy:

- a) rzeczownikowe i czasownikowe
- b) liczebnikowe i spójnikowe
- c) przymiotnikowe i przysłówkowe
- d) zaimkowe i przyimkowe

9. Liczebniki dzielimy na:

- a) główne, całkowite, zbiorowe, ułamkowe
- b) główne, częściowe, ułamkowe, zbiorowe
- c) porządkowe, ułamkowe, główne, zbiorowe
- d) zbiorowe, ułamkowe, całkowite, porządkowe

10. Liczebniki główne odmieniają się:

- a) przez przypadki, liczby, rodzaje
- b) przez przypadki, liczby i czasy
- c) przez liczby i rodzaje
- d) nie odmieniają się

11. Połącz w pary zaimki i ich określenia.

- a) on, ktoś, nikt 1) liczebny
b) jaki, który, taki 2) przysłowny
c) tam, tutaj, tak 3) rzeczowny
d) ile, dużo, tyle 4) przymiotny

a)	b)	c)	d)
----	----	----	----

12. Który zestaw zawiera wyrazy nie będące przymkami?

- a) w, obok, za
b) koło, nad, pod
c) bo, tylko, więc
d) bez, z, ku

13. Który zestaw zawiera wyrazy nie będące spójnikami?

- a) i, oraz, albo
b) lecz, aczkolwiek, jednakże
c) zatem, przeto, tudzież
d) za, po, przed

14. Napisz cztery wyrazy będące wykrzyknikami.

- a)
b)
c)
d)

15. Napisz cztery wyrazy będące partykułami.

- a)
b)
c)
d)

TEST 3

CZĘŚCI ZDANIA

1. Wskaż błędną regułę: *Podmiot może być wyrażony*

- a) zaimkiem rzeczownym w mianowniku
- b) rzeczownikiem w dopełniaczu
- c) liczebnikiem, przymiotnikiem, czasownikiem w bezokoliczniku
- d) rzeczownikiem w bierniku

2. Podkreśl podmiot w zdaniach.

- a) Nikogo tutaj nie ma.
- b) Nie mam na to ochoty.
- c) Miło jest patrzeć na ciebie.
- d) Niepełnosprawni potrzebują naszej pomocy.

3. Dopisz odpowiedni podmiot w formie dopełniacza.

- a) Trzech stanęło na podium.
- b) Dzisiaj nie ma ostatniej
- c) Trochę się wylało.
- d) Brakuje w kasie.

4. Wskaż błędną regułę: *Orzeczenie może być wyrażone*

- a) rzeczownikiem lub zaimkiem
- b) czasownikiem w formie bezosobowej zakończonej na *-no, -to*
- c) łącznikiem i orzecznikiem
- d) czasownikiem w formie osobowej

5. Podkreśl orzeczenie w zdaniach:

- a) Marek stanie się sławny.
- b) Jasio jest najlepszy.
- c) To jest kął prosty.
- d) Leszek był pierwszy na mecie.

6. Dopisz orzeczenie.

- a) Wczoraj sąsiadowi przy wnoszeniu mebli.
- b) Studenci medycyny praktykę w klinice.
- c) Na wycieczce wiele ciekawych miejsc.
- d) Chyba do liceum.

7. Dopisz dopełnienie.

- a) Trzeba czytać
- b) Pies machał, a jednocześnie warczał.
- c) Muszę
- d) Mama uśmiechnęła się

8. W którym zdaniu z ćw. 7 dopełnienie należało wyrazić czasownikiem w bezokoliczniku?

- a) w pierwszym
- b) w drugim
- c) w trzecim
- d) w czwartym

9. Wskaż błędną regułę: *Przydawka może być wyrażona*

- a) przymiotnikiem lub imiesłowem przymiotnikowym
- b) rzeczownikiem lub zaimkiem rzeczownym
- c) liczebnikiem lub zaimkiem liczebnym
- d) czasownikiem lub imiesłowem przysłówkowym

10. Dopisz przydawki wyrażone odpowiednią częścią mowy.

- a) (liczebnik) uczniów z naszej klasy zostało laureatami konkursu przedmiotowego.
- b) Rolnik (imiesłów przymiotnikowy) w polu był bardzo zmęczony.
- c) Królowa (rzeczownik) ugryzła zatrute jabłko.
- d) (przymiotnik) chłopiec wyglądał sympatycznie.

11. Okolicznik jest określeniem:

- a) podmiotu
- b) orzeczenia
- c) przydawki
- d) każdej części zdania

12. Wskaż zestaw, który zawiera błędne określenie okolicznika.

- a) czasu, celu, miejsca
- b) sposobu, warunku, celu
- c) pozwolenia, przyczyny, sposobu
- d) czasu, stopnia, miejsca

13. Dopisz okoliczniki wyrażone przysłówkiem.

- a) idzie
- b) krzyczy
- c) czytaj
- d) pisz

14. Dopisz okoliczniki wyrażone rzeczownikiem w przypadku zależnym.

- a) śpiewał
- b) mówił
- c) pójdziemy
- d) ty pójdziesz, a ja

15. Dopisz okoliczniki wyrażone wyrażeniem przyimkowym.

- a) wyjedziemy
- b) mieszkam
- c) spotkamy się
- d) wrócimy

TEST 4

SKŁADNIA

1. Narysuj wykresy zdań.

- a) Odrobię lekcje i obejrzę film.

- b) Obejrzę film albo porozmawiam z bratem.

- c) Dziewczynki siedziały spokojnie, a chłopcy okropnie hałasowali.

- d) Chłopcy źle się zachowywali, więc zostali ukarani.

2. Używając odpowiednich spójników i partykuły *nie*, przeksztalc wypowiedzenie: *Rano podleję kwiaty, zjem śniadanie* na zdanie współrzędnie złożone:

- a) łączne –
- b) rozłączne –
- c) wynikowe –
- d) przeciwstawne –

3. Które określenie nie jest nazwą zdania podrzędnego?

- a) podmiotowe
- b) orzeczeniowe
- c) przydawkowe
- d) dopełnieniowe

4. Określ rodzaj zdania podrzędnego.

- a) Jestem taki, jak zwykle byłem. –
- b) Cieszy mnie, że kwiaty pachną. –
- c) Podaj mi gazetę, która leży na fotelu. –
- d) Zadzwoń do informacji, aby dowiedzieć się o godzinę odjazdu pociągu. –

5. Wskaż błędną regułę dotyczącą sporządzania wykresów zdań.

- a) Zdania złożone współrzędnie rysujemy na jednej wysokości.
- b) Zdanie podrzędne rysujemy niżej niż nadrzędne.
- c) Zdania numerujemy w takiej kolejności, jak są napisane.
- d) Równoważniki zdań oznaczamy linią przerywaną.

6. Utwórz zdania, które można zilustrować wykresami:

.....

.....

.....

.....

7. Dopisz imiesłowowe równoważniki zdań zawierające odpowiednią formę czasowników.

- a) Doszliśmy do schroniska, (iść)
- b) Burza rozszalała się, (grzmieć)
- c) Deszcz padał, (szumieć)
- d) Chmury zasnuły niebo, (klębić się)

8. Sporządź wykresy zdań.

- a) Gabriela powiedziała Markowi, aby przyszedł po południu i przyniósł książki, które są jej potrzebne do napisania referatu.

- b) Namyslał się długo, czy powiedzieć jej, że zna jej tajemnicę, ale nikomu tego nie zdradzi, bo jest jej prawdziwym przyjacielem.

- c) Wydaje mi się, że mam rację i powinienem dążyć do celu, aby nie zmarnować szansy i sprawdzić swoje możliwości.

- d) Wracając ze szkoły, spotkałem kolegę, którego dawno nie widziałem, ponieważ wyjechał z naszego miasta, a dzisiaj przyjechał do swojej babci.

9. Przekształć zdania podrzędne okolicznikowe celu na okolicznikowe przyczyny.

a) Muszę się dużo uczyć, aby to zrozumieć.

.....

b) Poukładaj te rzeczy, żeby tu nie było takiego bałaganu.

.....

c) Włóż drugi sweter, aby nie było ci zimno.

.....

d) Uważaj na lekcji, aby ci nie było trudno wykonać pracę domową.

.....

10. Przekształć zdania okolicznikowe przyzwolenia na okolicznikowe warunku.

a) Pojedziemy na wycieczkę rowerową, chociaż będzie padało.

.....

b) Wyjadę nad morze, mimo że rodzice mi nie pozwalają.

.....

c) Chociaż nie będę się uczył, dostanę dobry stopień.

.....

d) Nic nie będę jadł, mimo że będę głodny.

.....

11. Mowa zależna jest to przytoczenie cudzej wypowiedzi w postaci zdania podrzędnego:

a) podmiotowego

b) dopełnieniowego

c) przydawkowego

d) okolicznikowego

12. Mowa niezależna jest to:

a) wypowiedź w trybie przypuszczającym

b) dosłowne przytoczenie cudzej wypowiedzi

c) przekształcenie cudzej wypowiedzi

d) wypowiedź w trybie oznajmującym

13. Wskaż błędną informację: *Wykorzystując mowę niezależną*

- a) uzyskujemy naturalny, żywy styl wypowiedzi
- b) odzwierciedlamy stany emocjonalne wypowiadających
- c) przekazujemy dodatkowe informacje o mówiących
- d) uzyskujemy wypowiedź jednostajną i monotonną

14. Wstaw odpowiednie znaki interpunkcyjne.

- a) Skąd wiesz zdziwiłam się
- b) Otwórcie zeszyty powiedział nauczyciel zapiszemy temat lekcji
- c) Początek twierdzenia Pitagorasa brzmi Suma kwadratów
- d) Dorota powiedziała żebym pożyczył jej słownik bo ona swój zgubiła

15. Wykorzystując podane wypowiedzenia, utwórz zdania złożone podrzędnie.

- a) (okolicznikowe przyczyny) mama jest chora, zajmuję się młodszą siostrą
.....
.....
- b) (okolicznikowe celu) idę do przedszkola, przyprowadzam Anię do domu
.....
.....
- c) (okolicznikowe czasu) przygotuję obiad, czytam Ani bajki
.....
.....
- d) (okolicznikowe przyzwolenia) jestem zmęczona, robię pranie
.....
.....

TEST 5

SŁOWNICTWO I SŁOWOTWÓRSTWO

1. Od słowa *piękno* utwórz:

- a) czasownik –
- b) przymiotnik –
- c) przysłówek –
- d) imiesłów przymiotnikowy –

2. Od podanych wyrazów utwórz nazwy zawodów.

- a) stocznia –
- b) radio –
- c) zaopatrzenie –
- d) handel –

3. Podaj cztery przykłady nazw miejsc utworzonych za pomocą formantów *-ownia, -alnia, -arnia*.

- a)
- b)
- c)
- d)

4. Podaj wyrazy, od których utworzono następujące wyrazy złożone:

- a) prostokąt –
- b) dwuszereg –
- c) nosorożec –
- d) motorower –

5. Podaj wyrazy, od których utworzono następujące złożenia:

- a) wideozabawa –
- b) mikrokomputer –
- c) eurobank –
- d) telewidownia –